Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Tèrmica de Roca Umbert

Granollers

Ubicació

Comarca:	Vallès Oriental
Lloc/Adreça:	Avinguda Prat de la Riba, 75
Emplaçament	A la zona d'eixample de Granollers
Alçada:	133

Coordenades:

Latitud:	41.60161
Longitud:	2.2838
UTM Est (X):	440317
UTM Nord (Y):	4605793

Classificació

Número de fitxa	08096 - 102
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Contemporani
Segle	XX
Estat de conservació	Bo
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BPU
Observacions protecció:	Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic i Arqueològic de Granollers. Núm. F-1. Protecció tipus III
Data aprovació:	dc., 15/10/2003 - 12:00
Número inventari	Inv. Patr. Industrial
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Cultural
Titularitat	Pública
Titular:	Ajuntament de Granollers

Fitxes associades:

Fàbrica Roca Umbert / Fills de F. Torres / Espartaco

Autoria de la fitxa	ARQUEOCIÈNCIA - J. M. Huélamo
Data de registre de la fitxa:	dl., 01/10/2001 - 02:00
Autoria de la darrera revisió:	Jordi Piñero Subirana

Descripció

Nau que forma part del recinte de l'antiga fàbrica Roca Umbert i que acollia dues grans calderes de vapor que subministraven l'energia (vapor i electricitat) a totes les naus. Es tracta d'un dels elements més característics i més ben conservats del conjunt.

És un edifici de dos cossos que totalitzen uns 500 m2 i uns 20 m d'alçada, el qual conté dues calderes de vapor de grans proporcions del tipus aquatubular. Una, de marca Garbe, de 180 m de superfície de calefacció per treballar fins a 15 kg/cm2 i una producció de 5Tm/hora. L'altra és de la marca Babcock&Wilcox, model W.I.F. Té 250 m2 de superfície i donava fins a 32 kg/cm2 i una producció de 10 Tm/hora. Aquesta, al llarg del temps, va treballar amb carbó, amb fuel-oil i, darrerament, amb gas natural, prèvia instal·lació de cremadors que també podien funcionar, en cas de necessitat, amb fuel-oil. Estava equipada amb economitzador i reescalfador.

La sala també comptava amb un economitzador i un reescalfador, i era aquesta part de la fàbrica l'encarregada de subministrar l'energia a les naus (vapor i electricitat) (MAYNOU I HERNÁNDEZ, 2001). Aquesta energia s'obtenia, com ja hem apuntat, de diverses fonts, segons el moment. Es tenia en compte la relació preu-poder calorífic, el transport, etc. La part del carbó, amb els forns de combustió, conserva els carrils i les vagonetes, la tragella, etc. L'elèctrica conserva un motor de gas-oil de 100 CV i alternador de 80 Kva, un motor de vapor Spilling a contrapressió, reutilitzat ja que procedia d'un submarí, amb tres pistons de 240 CV cadascun, un alternador de 6000 V i 625 Kva. L'alimentació es feia a 30 kg de pressió, aprofitant la sortida, directament a la xarxa d'instal·lació de vapor a 20, 7 i 2'5 kg respectivament; per tant, s'aprofitava al màxim.

Aquests dos motors permetien, doncs, produir corrent elèctric, que també podia ser subministrat per la companyia Estabanell i Pahissa, a la qual, en algun moment, també se n'hi va vendre. D'altra banda, també es conserven els dipòsits de preparació de l'aigua abans d'obtenir el vapor. Finalment hi ha una turbina AEG de vapor de 650 Kva., la qual solament funcionava en cas de necessitat, ja que el vapor que es consumia passava directament a la torre de refrigeració i només se'n recuperava un 30 o 40%.

Observacions:

La tèrmica de Roca Umbert forma part de l'Inventari del Patrimoni Industrial de Catalunya.

La informació bàsica sobre Roca Umbert prové d'un informe de J. Muntal (1995), a partir de les informacions tècniques del Sr. Marcel·lí Camats, aleshores responsable de manteniment del complex i que va donar lloc a l'Inventari del Patrimoni Industrial del Vallès Oriental, que d'acord amb les directrius del mNACTEC i la col·laboració del Consell Comarcal del Vallès Oriental, van fer els autors del llibre que s'esmenta, editat anys després pel CCVO (Comunicació Museu de Granollers).

Sobre els inicis de la industrialització a Granollers podem tenir en compte els següents aspectes: la carretera va substituir el Camí Ral l'any 1848 i el ferrocarril va arribar el 23 de juliol de 1854. La segona línia de ferrocarril va arribar a Granollers el 1875. La conjunció d'aquests elements de comunicació va fer que Granollers agafés una gran volada i iniciés el procés d'industrialització sense

deixar de banda l'activitat mercantil i l'agrícola , encara que va quedar molt minvada a partir del 1885 (SESÉ, 1987b). La industrialització de Granollers està directament vinculada a l'arribada del tren. Amb el tren es transportava el carbó que donava energia a les fàbriques per a fer funcionar el vapor, tant el que provenia del port de Barcelona com el que venia de Sant Joan de les Abadesses (SESÉ, 1987b). El 1840 no hi havia en tot el partit judicial de Granollers cap teler mecànic, encara que hi havia 118 de manuals. El 1845 ja hi havia una fàbrica de teixits de cotó, accionada per vapor. El 1874 s'hi havia instal·lat 156 telers mecànics. El 1880 n'existien 173 i el 1890 ja n'hi havia 425 per tan sols 21 de manuals, amb un total de 16 fàbriques. (SESÉ, 1987b). Al costat del tèxtil hi havia indústries d'altres branques, per exemple la metal·lúrgica, que va iniciar-se pels volts del 1870 i el 1880 ja hi havia una foneria per a fer telers, instal·lada a can Trullàs (SESÉ, 1987b).

Història

L'origen de la indústria tèxtil granollerina es troba el 1850, any en què es pot situar el llindar entre les formes menestrals i les incipients fàbriques manuals de teixits, amb les fàbriques mogudes a vapor. La indústria tèxtil obrí la vila a la vida fabril moderna (BAULIES, 1965). La fàbrica Roca Umbert és un interessant exemple d'aquesta vessant industrial.

L'origen de la fàbrica Roca Umbert es remunta a més de cent anys, quan Josep Umbert i Ventura (1843-1917), fill de Sant Feliu de Codines, on funda aquesta empresa (1865), instal·là una primera petita empresa a Granollers, cap als volts de 1875, ocupant el local d'una antiga serradora del terme de Palou. A partir d'aquesta primera iniciativa l'empresari anà expandint la seva fàbrica, especialment a partir dels darrers anys del segle XIX, que, coincidint amb la crisi del tèxtil, inicià una política d'expansió aprofitant quadres d'empreses que feien fallida. Aquest procés culminà a partir de 1904, amb les noves naus situades al carrer de Prat de la Riba, on es conserven avui. Aquí s'hi van instal·lar els telers que tenia dispersos en diverses quadres, ampliant l'edifici i ubicant també una secció de tint i paraments.

Quan va morir, Josep Umbert i Ventura era l'empresari més important de Granollers. La fàbrica que tenia era la segona de la ciutat en nombre de telers i també per contribució, i "formaba parte de importantes sociedades mercantiles". Després va passar a mans dels hereus de l'empresari i l'any 1925 fou absorbida per la fàbrica Fills de F. Torras. Posteriorment adoptà el nom de Roca Umbert C.A., i el 1936 ja tenia a Granollers 917 treballadors, repartits en tres plantes. Aquell mateix any importà telers automàtics, els primers de l'Estat: La majoria d'empreses tèxtils no van arribar a tenir aquest tipus de telers fins ben entrats els anys cinquanta o, fins i tot, seixanta.

Amb la Guerra Civil Roca Umbert fou col·lectivitzada, rebent el nom d'Espartaco. En aquells moments l'empresa ocupava uns 2.000 treballadors entre tots els centres de producció (MAYNOU I HERNÁNDEZ, 2001). El 1939 fou cremada parcialment, sobretot les parts més modernes (telers automàtics i tints de bobines) (MUNTAL, 1995). Tot i així, la producció continuà a ritme normal amb els mateixos telers automàtics i d'altres d'antics.

Ja després de la guerra, l'any 1952 es construeix un nou edifici i el 1956 es reprengué la modernització de la indústria, començant per la reconstrucció del tint de bobines. Dos anys més tard s'hi instal·là la primera secció completa de telers sense llançadora Sulzer. L'any 1976 va començar el trasllat de l'empresa a La Batllòria (MUNTAL, 1995). El seu tancament definitiu va tenir lloc a finals del mes d'abril de 1991.

L'agost de 1982 l'Institut Català del Sòl comprà part dels seus terrenys per endegar la urbanització del sector de Tres Torres. El mes d'agost de 1993 les seves naus foren cedides a l'Ajuntament de Granollers, a través d'un acord de permuta amb els seus propietaris (HOMS I COROMINAS, 1995). La fàbrica Roca Umbert va ser utilitzada, entre d'altres coses, com a plató cinematogràfic. Posteriorment, els diferents espais

s’han anat rehabilitant i avui acullen un bon nombre de serveis públics. El conjunt és concebut com un gran centre cultural, artístic i tecnològic de l'Ajuntament de Granollers.

Pel que fa a la part més popular i anecdòtica, cal remarcar els records vius de molts dels seus antics treballadors. A la memòria de molta gent de Granollers es conserva el record de personatges com la Cinteta, teixidora de la fàbrica, que era coneguda per aquest renom per la seva fesomia: petita, velleta i a més, encantadora. No pocs aprenents de contramestre passaren pels seus consells i enmig dels seus telers durant la dècada 1950-1960 aprengueren els primers rudiments de la feina. Les teixidores de la fàbrica portaven quatre telers, separats dos a dos per un carrer i anaven a preu fet. Això ens ajuda a entendre la generositat d'aquesta dona en ensenyar aprenents, els quals durant el temps que estaven sota el seu mestratge li donaven més problemes que alegries (GARCIA-PEY, 1990).

Bibliografia

HOMS I COROMINAS, Josep (1995) Granollers. Retalls d'Història Urbana. Granollers: Tarafa, Editora de Publicaciones, S.L. Revista del Vallès.

MAYNOU I HERNÁNDEZ, Núria (2001) El Patrimoni Industrial del Vallès Oriental. Granollers: Consell Comarcal del Vallès Oriental.

PRAT ARMADANS, Ester; TENCI, Roberta (2019). *La tèrmica Roca Umbert de Granollers*. “Ciència, Tècnica i Societat. Les guies dels Museus del MNACTEC, 05”. Museu Nacional de la Ciència i la Tècnica de Catalunya, Terrassa.

SESÉ, Jaume (1987b) 2. El creixement industrial. Granollers al segle XIX, Col. Coneguem Granollers, núm. 2., Granollers, Ajuntament de Granollers.

BLANCS √

SULZER
TERMICA
térmica
aprestos
estufas
permutit
purificación aguas
máquinas aprestar
blanqueo piezas
blanqueo madejas
secador cinta cards
máquina tenir
bomba incendios